

ЄЛИЗАВЕТГРАДКА (до 1830 — Михайлівка) — селище міського типу Олександрівського району **Кіровоградської області**. Центр селищ. ради, якій підпорядк. с. Плішки. Знаходиться у верхів'ї Інгульця (бас. Дніпра) та її приток Чабанка і Сурчак, за 30 км від обл. центру, за 35 км від райцентру та за 6 км від залізнич. ст. Цибулеве. Площа 6,32 км². Насел. 1747 осіб (2001, складає 80,9 % до 1989), переважно українці. Має автобус. зв'язок з Кіровоградом та смт Олександрівка. Засн. у 1730–40-х рр. козаками та селянами-втікачами. У 1750–60-х рр. мешканці брали активну участь у гайдамац. повстанні. 1769 зруйновано крим. татарами. Від 1787 — поселення Бузького козац. полку. 1830 Михайлівку перейменовано в Є. за назвою розташ. тут Єлисаветгр. полку. У 2-й пол. 19 ст. набули розвитку кустарні промисли та торгівля. Тут працювали 77 вітряних млинів, 3 олійні, 3 кузні, 8 дріб. землероб. підприємств, 31 підприємство з виробництва полотна, шкіри, килимів тощо. За переписом 1886, в Є. мешкало бл. 113 столярів і бондарів, 422 кравці і ковалі, 8 гончарів, 98 чоботарів-шорників, ткачів, прядильниць, понад 400 панчішників,

працювало 35 крамниць. Тричі на рік відбувались ярмарки. Наприкінці 19 ст. діяли 2 православні церкви, синагога, 2 земські та церк.-парафіял. (нині селищна рада) школи, земська лікарня. У ході воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалась. Жит. Є. воювали проти більшов. влади у складі загону єлизаветградківця **М. Голика**. 1923–59 — райцентр. Під час голодомору 1932–33 в Є. померло бл. 300 осіб. Єлизаветградківці зазнали також сталін. репресій. Від 5 серпня 1941 до 8 грудня 1943 — під нім.-фашист. окупацією. Діяли партизан. загін та підпіл. організація. Від 1957 — смт. Нині у с-щі працює цегел. завод, на околиці розташ. родовище суглинків. У Є. — заг.-осв. школа, дитсадок; музей історії Є., б-ка, Будинок культури (хоровий і драм. колективи, вокал.-інструм. ансамбль, концертна бригада); дільнична лікарня, психоневрол. інтернат; відділ. ощадбанку. Діє Свято-Казан. церква УПЦ МП. На околиці та у межах смт виявлено дві курганні групи (7 курганів) та 4 окремі кургани доби бронзи і ранньозаліз. віку. У Є. встановлено пам'ятники рад. воїнам-визволителям і воїнам-землякам, які загинули під час 2-ї світової війни, мемор. дошку на будинку, де 1943 знаходився рад. військ. штаб; у с. Плішки — пам'ятний знак на честь звільнення від фашист. окупантів — гармата. Серед видат. уродженців — письменники **С. Голованівський** і **Б. Хижняк**, церк. діяч РПЦ **Євстратій**, генерал-лейтенант ЗС України **А. Троц**, повний кавалер ордена Слави **М. Крюков**. Тут провадили наук. дослідж. етнограф **В. Ястребов**, нім. ботанік **Е. Ліндемман**; перебував на військ. службі рос. поет **А. Фет**.

В. В. Білошапка

Бібліографічний опис:

Єлизаветградка / В. В. Білошапка // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17631>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).